

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő és kiadó tulajdonosnál...

Teljes számu példányokkal még szolgálhat a Szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország: kinevezések; igazítás. Szükséges fölvilágosítás Törvényjavaslat az ösiségről...

Magyar- és Erdélyország.

Ősiségről. Kir. Főls. Birling János zágrábi kanonokot és eszarnai káptalanbeli prépostot ezimzetes püspökké; a nagyváradi deákstertartású káptalannál Popol Ágoston kanonokot örkanonokká: Rózsa Ferenczet békési...

Nyomdai hiba-igazítás. Előlapok legutolsó 54ik számában a szentgróti levél elemzése VIII cikkében a 319ik lapon 31k hasáb 53ik sorában: "de azért kormányrudra még is csak annyiban való" helyett olvast: "de azért leg többje kormányrudra még is csak annyiban való."

Szükséges fölvilágosítás. Az Erdélyi Híradó 46ik számában megkezdett és az 51ben bevezetett 'Észrevételek' tisztelt szerzője Pulszky urat tartja a 'Jelekorban' megjelent, Centralisatio' című értekezések írójának és e hibás vélekedés következtében az ott föltelt tévedések és hiányokért is Pulszkyt vonja felelősségre.

Mi a cikkemben megrótt balfogásokat illeti, szíves köszönetet mondok W. urnak türelmes taglalgatásáért, habár el nem fojthatom magamban azon meggyőződést, mintha a tiszt. szerző, Észrevételeire' nem annyira a cikk fontossága, mint vélt írójának széphírú neve által biratott. Nem tesz semmit, az ügy mindenesetre nyert, s P. ur tudtán kívül ha szoros szöveget tón a Jelenkorban, okot adván olly nyilatkozásra, melly nagyobb részben rosszalólag szól ugyan a 'Centralisatio' című cikkről, de még is meglehetősen czáfólatot foglal magában azok ellen, kik szerkesztői leszámolásuk alkalmakor igen kielégíthetőknek hitték olvasóik igényeit azon állítással, hogy a centralisatio ellen emelkedett szózatok, kivévén az Erd. Híradóban megjelenteket, czáfólatra sem méltók!

A véletlen úgy akará, hogy épen az Erd. H. lenne azon lap, melly ebbeli állításukat megczáfólná, megczáfólna pedig férfiasan, bonczolás alá véve a Jelenkorba iktatott 'Centralisatio' című értekezést, kimutatva annak hiányait és megismérve a mi kevés jó bennök föltalálható.

Nem szándékom W. ur észrevételeire észrevételeket tenni; annak tudata, hogy soraimnak némi föltétlenséget hazánk egyik kitünőbb publicistájának neve kölesönze, gátlólag tartaná vissza tollamat, mert minden egyes gondolat leírásánál eszembe juthatna, hogy mi Pulszkyknak hibául rovatott föl, azt eszékelly magam részéről mint nem hibát, vagy legalább mint nem olly hibát, millyennek mondaték, föltüntetni akarnom legtöbbek által önhittség gyanánt vétethetnék. Meglehet hogy az új erővel megkezdett hírlapi és hírlapon kívüli centralisálás anyagot nyújtand részemről újabb fölszólalásra, mi közben nem mulasztandom el W. ur intéseit követni, hol jök és alaposak és megigazítják, hol nem kellőleg alkalmaztatvák. E-y.

Törvényjavaslat az Ösiségről.

1. §. Ösi jöszág mind az, mit magánszemély vérség utáni örökösödés címén bír. Az özvegyi és hitestársi örökösödésből ösiség nem származik.

Jegyzés. Hogy a törvény világos és félremagyarázhatatlan legyen, mindenek előtt szükséges az ösiség fogalmát szigorún meghatározni. Itt pedig világos, hogy ösiségről csak magánszemélynél, nem pedig a királyi fiscoval lehet szó; de magánszemélyek közt is csak a vérség utáni örökösödés (successio descenduntium, ascendentium et collateralium) szülhet ösiséget, nem pedig az özvegyi és hitestársi, melly által a jöszág más családra megyenálattal, melly az özvegy vagy hitestárs kezénél valóságos keresvény; magától értelvéen mindazáltal, hogyha az, az özvegy vagy hitestársnak gyermekeire száll, már ezeknél ismét ösinek lesz tekintendő. Az osztály emléttésének ezen szél ki kellett maradnia, mert a hol csak egy az örökös, ott osztály ninesen, de vérség utáni örökösödés következképpen ösiség igen is van.

2. §. Végrendelet által nyert jöszág annyiban ösinek tekintendő, mennyiben az, végrendelet nem léteben is, a vérség utáni törvényes örökösödés utján ugyanazon birtokosra szállott volna.

Jegyzés. Ezen §. azért szükséges, mivel nélküle a törvény gyakran kijátszanék. Olly atya t. i. ki az általa szerzett és fájaira szálandó jöszág rülegész terjedelmében, fájai számára fen akarnó tartani a szabad rendelkezési jogot, végrendelet által elosztaná köztük egész szerzeményét és így őket örökösökül esupán ha g y o m á n y o s a k k á, (legatarii) alakítaná, tudjuk pedig, hogy a hagyomány, keresvénynek tekintetik, melly szerint a törvény következendő 6dik §-szal nem menne soha foganath. Szükséges tehát törvény által kimondani azt, mit a fentebbi 2ik §. tartalmaz. E szerint ha az atya tíz ezer forintnyi szerzeményét négy fja közt végrendelet által egy osztja fel, hogy az elsőnek 4000, a másodiknak 3000, a harmadiknak 2000, a negyediknek 1000 forint jusson, mindenkönl csak 1000 forint lesz ösinek tekintendő, mert annyit végrendelet nélkül is kapott volna, a többi pedig hagyomány. Ha egyaránt volna az egész 10 ezer forint felosztva, az egész mennyiség ösi jöszágá válék.

3. §. Saját keresvényéről, legyen az akár ingó, akár ingatlan, nemesi vagy nem nemesi jöszág, mindenki szabadon rendelkezhetik mind végintézet által, mind élők közt; — fenmaradván mindazáltal egész kiterjedésében az 1723: 49. törv. cikelly ama rendetele, hogy igazi keresvénynek csak az tekinthetetik, mi az elidegenített, adósságokkal terhelt, vagy akármiképen elfogyasztott ösiek kiegyesztése után, felmarad.

Jegyzés. A következendő §-szokból ki fog világítani, hogy nem az ösieknek elidegeníthetetlen egy negyedét (mivel azt elidegeníteni, vagy terhelni sat. úgy sem lehet, hanem a többi három negyedet, a mennyiben ezek élők között (inter vivos) elidegenítettek, terheltettek, vagy elfogyasztattak volna, a hátra maradt szerzeményből helyre kívánom pótoltatni, mit is ezen szók által: egész kiterjedésében kívánom kifejezni. Megvalom, hogy eddigi törvényeink ebbeli rendelete nekem mindig olly észszerűnek, az örök igazságon olly természetesen alapulónak látszott, hogy azt semmiképen sem kívánám változtatni, és a magyar törvényhozás azon egyszerű elvét: hogy keresvényről szabad rendelkezni, ösiekről pedig nem, mindig sokkal nagyobbra becsültem a legtöbb külföldi törvények ama rendszerénél, melly szerint a rendelkezhetést nem a birtok ösi vagy szerzett mineműségéhez, hanem mennyiségéhez s a gyermekek számához mérve, e szerint határozták meg az úgy nevezett 'Pfliehittheilt', t. i. az egész örökség azon hanyadrészt, mellyről rendelkezni nem szabad. — Egyébaránt az elfogyasztott szó által az elpusztított jöszágot is kívánom értetni, azt t. i. a mit deterioratiónak szoktunk nevezni.

tott jöszágot is kívánom értetni, azt t. i. a mit deterioratió-

4. §. Ösi jöszágról, vagy az elidegenített, terhelt vagy bármiképen elfogyasztott ösinek kiegyesztésére szükséges keresvényről, végintézet által érvényesen senki sem rendelkezhetik. Olly végintézet, melly a jelen rendszabásba ütközik, törvény utján megerőtleníthető.

Jegyzés. Ezen nézetem igazlásaul az előbbi 3. §. alatti jegyzésre hivatkozom.

5. §. Élők közt mindazáltal mindenki érvényesen elidegeníthet ösi jöszágot is, még pedig az ingó, vagy nem nemesi ingatlan jöszágot minden megszorítás nélkül; a fekvő nemesi ösi birtoknak pedig csak három negyedét: magától értelvéen, hogy ha az elidegenítő halála után keresvényei maradtak, ezekből a fenebbi 3ik és 4ik §. szerint az elidegenített ösi jöszágot minden esetre ki kell egészíteni.

Jegyzés. Ezen §. általa vevő birtoka bátorságot sítatik, mert azt elvenni tőle nem lehet, és ha az eladónak semmi keresvénye nem maradt, az örökös kénytelen ösiségének esonkulását oltúrni. Ez olly áldozat, mellyet a közállomány javáért okvetlenül hozni szükséges. Azon különbségnek pedig, melly itten az élők közötti és végintézet általi rendelkezés közt alapítatik, igen helyes ok van: mert a ki jöszágot élők közt elidegeníti, saját kárát teszi, elolvén az által annak további használásától; de a ki csak végrendelet által hagyja idegennek azt, minden önáldozatja nélkül, esupán törvényes örökösök károsítja, s birtokosi joga megszünvén a halállal, nem saját birtokáról, hanem másérol rendelkezik.

6. §. Ösi nemesi fekvő birtoknak egy negyede hitbizományul tekintendő a nnyiban, hogy azt érvényesen sem elidegeníteni, sem adósságokkal terhelni nem lehet, minden ezen rendszabályba ütköző cselekvény a törvényes örökös felpörősége alatt, (ide értvén a királyi fiscoval is, hol az örökség törvény szerint ösilleti,) rövid szóbeliper utján megsemmíthető levén, még az elidegenítőnek vagy terhelőnek életében is.

Jegyzés. Ezen §. főczélzata, mint látható, a családok megtartása, mellyek részire ez által az ösieknek legalább egy negyede sikeresen biztosítatik. Hogy pedig ezen kedvezés a királyi fiscoval kiterjesztetik, annak okát az ezen törvényjavaslatot megelőzte munkálat azonszakaszában kell keresni, melly a királyi fiscoval szól. — A nnyiban szó nem fölösleges, mert az ösi jöszág egy negyede az eddigi szójárás szerint szoros értelemben vett hitbizományoktól (fideicommissum) azon lényeges tulajdonsága által különbözik, hogy nem egy tlen előfre (majoresco) száll, hanem valamennyi örökös közt osztály alá való. Hogy a megsemmítők pernek még az elidegenítő vagy terhelő életében is helyt kívánok adni, annak analogia mostani törvényinkben is megvan azon pörökben, mellyek a majorátus elvesztésére (ad amissionem majoratus) a tkozó előf ellen indíthatatnak.

7. §. Azért minden olly örökösödés esetében, hol a tömegben nemesi fekvő birtok is találtatik, ennek egy negyede egy megyei biztosság által kihalítandó s annak összeiratása egy különösen arra rendelt könyvbe beiktatandó olly hozzátétellel, hogy azt, pénz-elvesztés alatt, sem megvenni, sem pedig pénzt vagy más akármit reá kölesönzeni nem szabad.

Jegyzés. Csupán nemesi fekvő birtok fogoroghatván kérdésben, mellyet akár eltökölni, akár nagyobbban híresztelni úgy sem lehet, — nem tarthatni attól itt, hogy ezen kihalítás által a családok titkai ki fogának nyilváníttatni; hisz most is vajmi sok osztály egész nyilvánossággal megyen véghez az 1836: 14. t. cz. szerint kiküldött megyei biztosságok előtt a családi érdekek minden kára nélkül.

8. §. Az ösi nemesi jöszágnak 3 negyedét örökáron is szabad levén eladni, az iránt sérelmen épült megerőtlenítő pernek (ex praejudicio) soha semmi szín vagy ürügy alatt helye nem lehet, sőt a nemzetiség magzakadtál sem követelheti azt a királyi fisco vissza.

Jegyzés. Ez természetes következkvénye az előbbeni §-szoknak, és ha biztosítani kívánjuk a birtokot, elkerülhetlen.

9. §. Elmulasztott előintés miatti megerőtlenítő pernek azonban továbbá is helye leend mind azon esetben, mellyekben annak az eddigi törvények szerint helye volt; de azt az eladás után legfeljebb három év alatt el kell kezdeni, különben a kereset el-

1845.

Table with 2 columns: Year, Amount. Rows: 68, 76-90, 42, 51, 42, 61, 43, 70-76, 52, 80, 56, 80, 40, 50-60.

Table with 2 columns: Year, Amount. Rows: 134, 149 1/2, 107 1/8, 665.

évül (actioni praescribitur) valamint akkor is, ha a pör elkezdett ugyan, de nem folytatott, és három évig veszteglett.

Jegyzés. Az elbírás mind a természeti méltányossággal, s a rokonok iránti tekintettel megegyezik, (az eladónak különben is semmi kárával nem járván,) mind pedig azon jót is eszközli, hogy a családtagok vagy szomszédok jószágai együttmaradnak. A rövid elévülési időt pedig a birtok hátsorsága megkívánja.

10. §. Ősi fekvő nemesi birtokának három negyedét a birtokos zálogba is veheti 32 esztendő meg nem haladó időre; ha mindazáltal ő, vagy örökösei a lekötött esztendő lefolyásától számítandó három év alatt a zálogot ki nem váltják, az többé ki nem váltható, hanem a kereset elenyészik.

Jegyzés. Azon megszorítást, hogy zálogot csak 32 esztendőre lehessen kötni, azért vélem továbbra is megtartandónak, mivel e nélkül több száz esztendőre is köttetnének zálogos szerződések, mi által a törvény egyik fő-célzata, mely a birtok hátsorságosítása, egészen meg-hiusulna. Miért kívánom pedig a zálogokban is az elévülést létesíttetni, magától is világos.

11. §. Azon zálogoknál, melyeknek évei a jelen törvény kihirdetésekor már lefolytak, vagy ahol esztendők lekötve nem voltak, a kiváltásra szabott három éves határidő a jelen törvény kihirdetése után számítandó: — a 9ik §-ba foglalt rendszabály az elkezdett de nem folytatott perekre nézve, a zálogos perekre is kiterjesztetvén.

Jegyzés. Igaz, hogy ezen rendelet a törvényt közvetlen követendő időben tömérdek sok pert fog előidézni, és talán némely családokat, melyek birtoka többnyire zálogokból áll, nagy zavarba hozni; de talán még is csak jobb a bajon egyszer mindenkorra általadni, mint még századokig a régi zürzavarban tengeni. Egyébaránt előre látható, hogy a keletkezendő zálogos perek nagy része auctiók adásával meg fog szűnttetetni.

12. §. Jövedőben, zálogos szerződést csak bizonyos meghatározott évekre köthetni. Minden zálogos szerződés, melyben esztendők kikötve nem lesznek, örökfelvállásnak tekintendő.

Jegyzés. A birtokosra nincs veszedelmes, és minden ipar előléseire nincs célszerűbb mód mint az, ha a birtokosnak szüntelen reszkennie kell, hogy a jószág, melybe talán ma hasznos és költséges javítást tett, vagy tenniszándékozik, hónap elvétehetik tőle. Az ily szerződések irgalmatlanul meg kell tiltani. Ugyanezen nézetből foly a következő §. is.

13. §. A birói zálogok is csak a törvényes foglalás következtében véghez vitt árverésről számítandó három év alatt kiválthatók a tulajdonos, annak örökösei vagy osztályos atyafijai által; három év elmúlása után, a kiváltási jog elenyészik. Azon birói zálogoknál, melyek még a jelen törvény kihirdetése előtt keletkeztek, a három év a jelen törvény kihirdetése után számítandó.

14. §. Fekvő nemesi jószágot, a mennyiben az a fentebbi §§. értelmében szabadon eladható, akár zálogképen, akár örök áron szerezhethet minden, bár nem nemes, magyarországi statuspolgár; — a birtokképtelenség miatti pereknek (ex incapacitate possessorii) ezentul csupán külföldiek ellen lehetvén helye.

Jegyzés. Ezen §. igazolása találatik az előmunkálathoz, s így azt itten újra motíválni szükségtelen. *)

15. §. Önszerzeményéből majoratust alkotni mindenkinek szabad ugyan; de a majoratus egy részről az egész nemesi fekvő szerzemény egy ötöd részét fölül nem haladhatja; más részről pedig ezer curialis holdnál, vagy száz urbéri teleknél kisebb nem lehet; magától értetvén, hogy ha az alapítónak az előfő (majorescon) kívül több gyermeke is volna, azok iránt a 2ik §. rendelete megtartandó.

Jegyzés. A majoratusok hasznairól és káros következtéseiről itt bővebben értekezni helyén kívül volna; minden e tárgy iránti eddigi fejtegetéseknek eredménye, úgy látszik, ezekben pontosul össze: 1) Hogy a közállományra nézve, nem káros, sőt lehet, némi tekintetben, hasznos is, ha némely igen tehető családokban majoratusok is léteznek; — de hogy: 2) Igazság-elleninek látszik, egy család egésze értékét majoratusra fordítani, és így az egy előfő kivéve, a család minden más tagjait a birtoktalan nemesek közé sorozni. 3) Hogy a majoratusnak, ha ezélt akar élni, nem igen kicsinynek kell lenni, és hogy kis birtok családokban majoratusokat alkotni, haszontalan, gyermekek, neveléses hiúság. 4) Hogy ova-kodni kell attól is, nehogy az országnak igen nagy része majoratusokká váljék, és így a fekvő birtok kézzől kézre keringhetése a nemzeti ipar esonkulásával szerfölött gátoltassék. — E' nézeteken alapul a jelen §. — a negyedik pontnak a következő 16. §. köszöni eredetét.

16. §. Ha valamely vármegyében a fekvő nemesi birtok egy ötöde, — ide nem értvén a királyi kincstári és a papi jószágokat, — már majoratus a-

*) Sőt már most fölösleg, miután a birtokképtelenséget minden honfőnek megadá az új törvény. Szerk.

latt van, az ily megyében új majoratust alapítani szabad nem lesz. Fabricy Sámuel.

Új irány az agltatlo terén. Polgári társaságban a jog és szabadság fogalmai nem csupán azon létrészekből alakulnak, miket elvont okoskodás azok tényezőjüket megismér s elfogad, hanem alakulnak egyszersmind oly elemekből, mik egyenesen az állodalmi szerkezet létezőinek kifolyásai; közönségesen történeti és észjog elméleti és gyakorlati szabadság elnevezése alatt szoktuk az érintett szabadságot fölmutatni, észjog, és elméleti szabadság alatt a fogalmak okoskodás-nyújtotta alkatrészeit értvén; történeti jog s gyakorlati szabadsággal pedig azon elemeket jelölvén ki, melyek a társas együttlét megállapított szabályainál fogva a jog és szabadság fogalmának helyviszonyokhoz alkalmazott meghatározást kölcsönzenek. Általában az így kifejtett jog és szabadság polg. vagy ha tetszik honpolgárinak nevezhető, mely elnevezés még határozottabb alakot s értelmet nyer, ha a külön lételemeknek engedett érvényesség köre törvény által szabott ki, mikor aztán az eként magasb fokra emelkedett jog és szabadság fogalom alkotványosnak mondatik.

Ha csak futó pillanatot vetünk is a polgári társaságok külön korszakaira, nem tagadhatjuk, miként az imént mondtak nyomai mindenkor és mindenütt föllelhetők, s az elkülönítő vonalak, mik népet néptől, kort kortól jellemzőleg elválasztanak, leginkább csak az által keletkeztek, mivel az emberi nem kifejlése közben hol egyik hol másik neve a jogot és szabadságot képező elemeknek birt több nyomatékkkal, miből természetesen az életbe ment elvek különböző alakbani nyilvánulása következék. — Ma is, midőn élet és iskola, elmélet és gyakorlat, hol csak lehet, egymásnak kezét nyújtva sietnek a polgári lét céljainak megközelítésre legbiztosb utakat föllelni, a legalkalmasb eszközöket megismérni és használni, láthatjuk, miként a jog és szabadság értelmezése a szerint különbözik, a mint majd az iskola haladt jóvalto vább az életnél, majd a polgári élet szabadság-gyakorlata hagyá meszsze maga után az elmélet alig bontakozó zsenge tanait. Németország kétségkívül elég világos példa az elsőre nézve, mert végig menvén Kanttól Hegelig vagy ép a socialis tanok legújabb hőseig azok során, kik a jog és szabadság eszméinek megállapításával foglalkodtak, tapasztalandjuk, miként ezen, nemünk tökélybűlését tekintve oly szerfölött nagy fontosságu, fogalmak sokkal szebben fejtenének ki elméletben, mint alkalmaztatvák az életben; — míg ellenben édes jó hazánk alkalmasint több életrevalót mutathat föl vérünkkel már egygyé forrt polgári institúcióink életelemei után, mint az eddig koronként föl fölmerült tanok következtében.

Bármit beszéljenek tehát hazánkban is az újabb kor tanait hévvel ölelő külön secták, bármit mondanak alkotványunk korhadt épületéről, s az idők parancsoló követeléseiről, melyeknek az elavult alkotvány többé meg nem felelhet: annyi kétségen kívül igaz, miszerint ezen főleg újabb időkben, belőlül is, de egyébkint külső belső ellenség által annyiszor s úgy kiszámított súlyesztési tactica, oly, akadályt is alig ismerő energia, oly neki keseredett ujtási láz eszközeivel megtamadott rozszant épület mindenkor szerencsésen kiáll a vivók ostromát, s mai napig védbástyaul szolgál a kelet szabadságra termett népének. Ezen körülményt főleg azért emeltük ki, hogy kitéssék, miként a magyar nemzet szebb jövőjét tárgyzó törekvéseknél van egy pont, mely támaszul s erős gyamul szolgál véletlen sőt kiszámított megtamadások ellen, s kimerithetlen segédforrás azokra nézve, kik e haza fölvirágzására irányzott nagy munkájokban belőle indulnak ki. Az alkotványos elem legfőbb tényező a magyar nemzet ujja alakulási törekvéseiben, s bár ha a zánk a gy fia általányosan azt mondja, hogy ha csakugyan kettő közül egyikről le kellene mondanunk, mondanánk le inkább az alkotványról, mert a nemzetiség ismét teremthetne alkotványt — kénytelenek vagyunk még is megjegyezni, miszerint oly viszonyok közt, millenyek a miénk, az alkotványvesztett magyar nemzetisége tán soha sem lenne képes az előbbi alkotványt, vagy azzal lényegében hasonlót visszaszerezni. A alkotvány azon védpajzs eddig, mely a köröskörül levő idegen elemek közt vérünket eddig megtartotta, alkotványunk volt azon erő, mely a magyart magyarral összefűzni tehát nem-

zetül fentartani eddig minden időben képes vala, aminthogy a történet erre számtalan tanubizonyoságot nyujthat, s a gondolkodni szeretőnek nyujt is, midőn mintegy újjal is mutatja, miként feledve nemzetiséget nem egyszer állt magyar magyarral szemközt, élethalálra küzdve az alkotványilag biztosított egyik vagy másik fél által bitorlott vagy legalább kelleleg nem tisztelt jog és szabadsáért; ellenben nincs példa rá, hogy ott, hol alkotványos jogaik és szabadságaikra nézve egymás ellen panasza okot nem lelének, nemzetiség-szülte villongások következtében a nemzet egyes részei egymás ellen fegyvert fogtak volna: sőt illyesmi lehetlen is volt mindenkor, mert nemzet e hazában csak a magyar volt, hogy pedig nem más de a magyar vala, azt egyedül az alkotványunk köszönhetjük. Külső hatalom vehetné el tőlünk alkotványunkat, vagy — m. Széchenyi István gr. állításaként. — birhatná a Magyart arra, hogy alkotvány s nemzetiség közt válaszszon; ámde ekor nem volna többé lehetséges hogy a magyar nemzetisége az elvesztett alkotványt visszaszerezze; mert, mint már mondtuk, nemzet e a magyart e földön alkotványa emelé, s vegyük el azt tőle ma, megszűnik nemzet lenni azon pillanatban; holott ha alkotványt meghagyjuk, lassankénti elkorcsosulás, tehát elnemzetietlenülés mellett is — nemzet maradand, nem ugyan magyar, de azért még is alkotványos nemzet lened. A különbség pedig az, hogy ha alkotvány mellett nemzetiségéből ki hagyja magát vetköztetni: — sorsát megérdemlené; ellenben ha kénytelen lenne alkotványáról lemondani, mielőtt még nemzetiségéből kivetköznék, sorsa a nemzetek nagy ítélője előtt menségre találhatna. A lengyel nem szűnt meg lengyel lenni, midőn alkotványt elveszté; de védtelen nemzetisége bizonyára előbb szét fog porlani, mint sem alkotványos szabadságát on erejéből visszaszerezhetné.

Nincs ennélfogva magasb érdeke a magyarnak, mint alkotványosságát őrzeni; midőn ezt teszi, védi nemzetiségét is s minden józan lépés, mely alkotvány-tökélyesítésre vezet, fejleszt és szilárdítja mindazon egyes eszméket, mik a nemzetiség egyetememes fogalmában rejlenek.

Kérdhetné valaki: miért fejtegetjük ily hosszasan e dolgokat, midőn a jelenkor által eleitől fogva elfoglalt s mindekkorig megtartott álláspont védokait elő kellene sorolnunk? — Nem kell feledni, miként hasonló kérdések eldöntésénél első föladat, kellő szempontig emelkedni, s az ekként föllelt fő szempontot kijelölve fogni az alkalmazáshoz. Ha mi az alkotványosság elvét állítjuk föl azon eszme gyanánt, mellynél jelen helyzetében a magyar magashat nem ismér, ha kimondjuk, miként haladást, anyagi jólletet, folyvásti művelődést csak úgy ohajtunk, ha mindezt alkotványunk értelmében s hol szükség ennek fejlesztésével együtt eszközölhetjük; ha megismérjük, miként minden legkisebb csorba, mely alkotványunkon ejtetik, megannyi csorba nemzetiségünk zománczövén: nem leend nehéz megítélni működését azon nyilvános organumnak, mely majd 14 év óta a körülmények által engedett határkörű figyelemmel kíséri a nemzetélet mozgalmát, mely ha nem dicsékszik is azzal, hogy korunk igényeit egyedül ő fogja föl helyesen, nemzeti eslekvésünk mutatkozó irányaira még sem volt tetemes befolyás nélkül s minden önhiúség vagy szerénytelenség nélkül annyit állithat, miszerint akkor és ott, hol és mikor ébresztésre volt szükség, mint ilyen hatott; mikor pedig a fölzaklatott erők, lerázva szunnyadalmok súlyait, eslekvőségre ébredének, utba igazító, hol szükség volt, korholó, hol helyén lenni látó, javáló s kütözött politikai synthesisénél fogva érdekegyesítő szózatával soha sem hiányzott.

Azok, kik elhitetni szeretik magokkal is másokkal is, miszerint valamely lap azért, mert egyiknek zászlójához nem esküszik, nem érezheti tulajdonképeni hivatását, nem küzdhet férfias eltökéltséssel valamely ügyben: az illyenek saját szemüvegükön nézik a világ ügyeit, bajait, s mivel keblök hidegen elzárkózott minden más eszme elől, mely lobogókra föl nem iratott, nem állják fönhangon kürtölni, hogy a parton kívül állók férfiakhoz illő elszánt eslekvésre nem képesek. Pedig a válasz ellenvetéseikre mindenkor szemük előtt van; mert ugyhiszük nem valami rendkívüli tehetség kívántatik arra, hogy megítéljük: kinek állása terhesb; azé e ki e vagy ama zászlót kütözve bizonyos eszméknek, egyikét választott elvnek búséget esküszik, aztán neki vágat az

állodalm ez bonyodalmu szövegének nem látva, nem keresve más, mint kedvenc tárgyait; — vagy azé, ki egyik félhez sem szegődve tartóztatja a' tulajvüeket, mozgásra buzdítja a' tespedőket, utbaigazítja, hol és mikor lehet, a' tévösvényre sodrattakat, magasb körökre 's érdekre figyelmezteti a' vastag önérdék posványáiban gázolókat, levonja légi magasságukból a' fellengzőket a' gyakorlatiság terére; békít, egyeztet, hibákat mutat föl 's ró meg, kiemeli a' külön részeken föl föl tünő jót, 's mindezt egy soha nem tévesztendő magasb eszme szerint cselekszi, nem feledve soha, miként egyesek törekvése annál nemesb és maradandóbb becsü, minél több jó háramlik azokból a' hazára 's emberiségre. Az érdekegyesítés leglényegeseb kellékeminden törvény-vagy szabályhozásnak 's általában az alkotványosságának.

Hát ha még ide gondoljuk az akadályokat 's nehézségeket, mellyek nem a' dologból fejenek közvetlenül, de az elfoglalt álláspont külső járuléka. Nem tartozni egyik párthoz sem, a' divatozó teoriák szerint már magában annyit tesz, mint ellenséges lábbon állni, vagy legalább barátságban nem lenni valamennyivel; mi természeteseb, minthogy a' különfelek minden lehető alkalommal a' magokat igy elkülönözött pártonkivüliek felé irányozzák megtámadásaikat, mert valamely párton nem lenni, mint mondtuk, annyi mint ellenségnek lenni. Hát még ha ezen pártok közt van olyan is, melly némileg ugyan benső szükségek (hiányok) következtében látszik alakultnak, de sajátlag még is bizonyos czélokra mások által eszközöl használatik, — mint érzi az ilyen kedvező állását, mint érezteti habár csupa jó kedvből is elveinek elismert tulnyomóságát, jelességeit. Valóban alig szükség egyéb, mint hogy komolyan vizsgálóra vegyük azok állását, kik tiszta meggyőződésből maradtak távol a' külön pártoktól, azonban koránsem azon szándékkal, mintha a' közös iránt keblökben fogékonyág nem volna található, hanem hogy a' felek hibáitól menten maradvazok törekvéseiben a' jót 's üdvöst kiismerjék, létesítésén egyesült erővel ügyekozzenek; de a' kik a' hibák kiszemelése 's botlások kimutatásaért kaján ellenségnek, a' megismert jó méltányteljes pártolásaért legyőzött de őszinteségnélküli közeledőknek tartanak: csak figyelemmel kell vizsgálnunk ezen állást, 's ha méltánytalanok lenni nem akarunk, megvallandjuk, miszerint a' párton kívül választott álláspont ha nem több, de bizonyára nem kevésb lelkierót 's hazafiságot igényel, mint az, hogy kizárólag e' vagy ama párthoz csatlakozzunk.

Az azonban tiszt. elleneink a' N. Ujságban nem azt mondák, hogy helyzetünk bajos, földadatunk megoldása szerföött sok fáradsággal jár; ők inkább azért látszanak ellenök kifogást tenni, hogy megmutassák, miként a' párton kívül állók nem működhetnek a' journalismus terén hazánk érdekében olly üdvösen, hogy a' munkálkodásukból származó köznyereségért nekik a' pártonkivüiség bünét meg lehetne bocsátani: e' tárgyroli nézetinket legközelebb alkalommal adandjuk elé.

II Felzáróítás a' magyar orvosok és természetvizsgálók f. évben sz. kir. Pécs városában aug. hó 11kén 's köv. napjain tartandó 6dik nagy gyűlésök érdekében. Örömmel értesítők már első tudósításunkban a' testvérhon orvosait 's természetvizsgálóit, mikép az idén sz. kir. Pécs városában tartandó nagygyűlésök tudományos érdeke, mint a' vendégek szíves elfogadtatandása tekintetéből, a' természet-tudományok iránt hō szeretettel viseltető, páratlan buzgalmi illetők által, a' legczélszerűbb intézkedések tétettek. — Örömmel jelentjük azt is, hogy aug. Skán fog egy gőzhajó Pestről indíttatni, melly még az napszállitandja vendégeit Mohácsra; hol azok az ide más uton érkeztekkel együtt szívesen fogadtatván 's a' világhírű magyar gyász-csatatért 's egyéb nevezetességeket megszemlélve, másnap a' már akkor készen várakozó, illendő bérért fogadott kocsi-kon, vagy előfogatokon utjokat Pécsig kényelmesen folytathatják, hol aug. 8. 9. 10kén lesz a' tagok szokott beiratása; 11kén köz-, a' következő napokon pedig szakülés illy renddel: a) orvosbeszú b) földrajzi, csillagászat-termeozettani, és archaeologiaic) gyógyyszerészi, ásvány- és vegytani d) növény-élet- 's állattani e) gazdasági 's barmászati, valószínűleg a' gyűlés 4dik napján kirándulás az érdekes 's Pécshez közel fekvő harkányi fűrdőbe, hol Batthyányi Kázmér gróf személyesen leend szíves természetbúvár-vendégeit elfogadni; 5dik nap berekesztő közülés. —

Mint ezen sorokból is látható, ezen kevés napra szorított gyűlés alkalmakor a' teendők és történetek sebes rohanással követik egymást; 's minthogy bizonyosan számosan leendnek, kik becses tapasztalataik eredvényit közlendik, a' gyűlés működésébeni rend elősegítése végett tisztelettel kéretnek mind azok, kik értekezni kívánnak, hogy ebbeli szándékjokat bérmentes levélben valamelyik titoknokkal*) előre tudatni 's munkájokat, az évkönyvek nyomtatásábani hátramaradás elkerülése végett, tisztán leírva, mindjárt elolvasás után, átadni szíveskedjenek. Legtöbb a' tagok közül épen gyűlés előtti napon, 's egyszerre érkezvén, ez a' vendégek elfogadtatásában sok nehézséget 's némi zavart is szokott okozni, mi csak ugy hártathatnék el, ha mindenki eljövételét Hölbling Miksa titoknok urnak (bérmentesen) jó eleve megírni méltóztatnék. Mi nem kételkedünk, hogy a' pécsi szíves előkészületek méltányolva, haaz orvosi rend, nagyobb 's kisebb tanítézetek képviselőji 's a' testvérhonban a' természettudományok minden rendü és rangu baráti és pártolói saját érdekeket a' közjóval egyesíteni tudják és akarják, nem mulasztandják el ez alkalmat használni 's becses megjelenésekkel 's maradandó becsü munkálataikkal a' pécsi nagygyűlést testvérei díszére, örök emléküvé tenni. Nem mulasztandják el az alkalmat, melly főczélja mellett, még azon ritka éldeletet is igéri, t. i. erdélyi testvéreink, barátink 's ügyfeleinkkel találkozást. — Melly szép találkozásnak előre örvendő, a' gyűlés működésében személyesen részt venni édes kötelességünknek tartjuk. Kelt Pesten 1846diki július 15ő napján Kubinyi Ágostona magyar orvosok és természetvizsgálók 6dik nagy gyűlése alelnöke. Halász Gejza ugyanezen gyűlés titoknoka.

Mármarosmegyel székfoglalás. Mármaros-Szigeten nyárelő 3kán. Megyéink kormányzójaul kinevezetett Szentpály László ur ötödő 31én foglala el kormányzói székét, az elfogadására, ezt megelőzőleg tartott kisebb gyűlésinkből, kirendelt tisztelgő küldöttség által ugy a' szélső, mint szék városban illő fény- 's tisztelettel fogadtatott. — Szabadjon elhallgatnom az illy alkalmakkor tenni szokott sújtások szokásokat és ünnepélyességeket, minden megyei életinket ismerők előttisméretesek azok. — Egyébiránt itt sem maradt el a' 220 terítékű fényes ebéd és szíves fogadtatás; amde mi tudósítókul csak a' külső szertartásokat írhatjuk le, holott olvasóinkra nézve az indulatok 's érzések ismerése volna érdekeseb, — minő hatással legyen egy nap föl- 's letűnt a' különféle egységésekre 's indulatokra, 's mint szárítja föl többek reményharmatját; azt csak a' szívek titkaiba mélyebben néző tudhatja; tapasztalás után itélve ugy látszik, hogy a' pártatlansággal ölelkezett hatalom a' kedélyek lecsillapítása és szívek megnyerésökre nagy előnyvel bír. — Mi főispáni helyettes ur beköszöntő beszédjét illeti: az mindenkit kielégített 's a' benne foglalt elvek 's nyilatkozat kezességet látszanak igérni megyénk szebb jövőjére nézve, egyébiránt azt nem sokára nyomtatásban is bírni fogjuk, mivel az érintett alkalmi beszédnek a' nemesi pénztár költségin kinyomatása indítványoztatván ezt el nem fogadá főisp. helytartónk, de igéretet tön: miszerint azt ön költségén kinyomatja és a' példányok 20 p. kra határozott árabóli jövedelmet a' kisdedovó intézet gyarapítására kegyesen ajánlotta. Ezen ünnepélyességek megtörténte után a' közgyűlés folytatván, eddigi szokás szerint kisebb gyűlésünk jegyzőkönyvét hitelesítők meg. Egy ez alkalommal fölvaszott helytartótanácsi intézvény a' gallicziai vonalon azon ország részéről tétetendő catastralis fölméréshez megkívántató segítség-kiszolgáltatást tevén kötelességünk: megyénk fölírását intéz a' helytartótanács-hoz, mellyben az ország határra ügyelés tekintetéből egy egyed kiküldetését kéri, egyszersemind kötelességül tevők az illető tisztviselők 's földesuraknak, hogy a' határjelekre vigyázzanak. — A' t. olvasó közönség emlékezni fog előbbi tudósításom folytatában azon körülményre: miszerint megyénk az ott elsorolt tekintetből június 2ik napját tisztújítási határnapul tüzte volt ki — 's mint előre gondoltuk, — megtörtént — a' nm. m. k. kancellária sebes postán ezen határozatunk foganatbavételét megtiltotta 's több fölírásinkra a' helytartótanács utján közelebb leküldendő rendelkezései utjástól okakodásra intés-sel válaszol. E' parancs fölolvastával elnök őnsága

*) Mint tudva van, egyik titoknok Hölbling Miksa Pécsen, másik Halász Gejza Pesten (ur. utca 446. szám első emeletben) lakik.

előterjeszté, mikint többé már semmi sem gátolja a' tisztújítás megtartását 's mihelyest a' megye nemesi összejárása kész leend, zavarok megelőzése tekintetéből szabályokat dolgoztat ki és közgyűlésén érvényességre emeli: az időtül fogva 15nap alatt okvetlen tisztújítást tartand és hogy az összejárás annál hamarébb megtörténhessék 's a' szabályok készítésére megbizandó küldöttség munkálatát mielőbb bemutathassa, indítványozá: hogy a' most jun. 2kára kitűzött közgyűlési határnap az előbb jun. 23ik napjára határozott időre tétessék vissza. E' nyilatkozat következtében a' megye által megtartatni czélzott tisztújítástól egyezőleg elállottunk, 's a' határnapot is republicáltatni rendelők, a' közgyűlést is kevés ellenzés után a' szabályok bemutatathása 's az összejárás meghitelesítése végett jun. 23ik napjára tettük, e' szerint tisztújításunk július közepéig meg fog tartatni, kiemelendő azon kétés helyzetből: mellybe több tisztviselőink hivatalról lemondása ejte. Egyéb nevezetes tárgy nem fordult elő 's az elnöklet mindenkire nézve kielégítő volt. Szöllősy Balázs.

Zombor jun. 22én. V á l a s z a' bácsi nyilt levélre T. Szerkesztő ur! Barátja soha nem levén a' hirlapi vitáknak jelenleg is egykedvű mosollyal kísérem vala L. urnak a', „Jelenkor“ 49dik számában elszórt oküres gyanúsítgatást, bosszús kifakadást, ha a' benne rejő hízeltékény kedvkeresés, e' szolgálkodási család szín, 's a' sértett hiúsággal párosult álszemérem, 's ennek fatyja, a' ragalmi bosszuállás 's e' kettőből nőtt igaztalanság tollra nem szólítana. Igazság levén előttem történetek tükre, 's a' tévedések 's melléktekintetek ostroma, kezdetben megvallani kénytelenítetem, miként ezen polemia soha nem támadott vala, ha a' bácsmegeyi tisztújítást közlötte tudósító ki nem mondja a', „Jelenkor“ 39d. számában, hogy L. ur betanult beszéddel lépett föl. Itt hullott le a' botránykői fátol, innen támadott az ingerültség, 's epébe lett mártva a' hegyes fulánkú toll, 's hogy még népszerűséget is nyerjen a' képzelt dicsőség mennyéből akaratlanul leszállított elbizottság, mert tanulni soha szégyen nem lehetvén, sértés 's rozszándék nélkül, inkább buzdítási ötlethől érinté tudósító a' betanultságot, egy részről azoknak bókokat hányt, kiket elvben gyűlöli, 's nyilván ostromoz, más részről elvbarátját azok gyűlöletének vetvén martalékul, önhiúsága eltakarására kétélű fegyverrel eselen támadta meg igazmondó ellenét, 's ámbár ez ártékony taktikával ámitó szint keresett sajnálatos tévedésében 's balgán szégyenlett tanultságában, ne higye czáfólor, miként, ha még háromszor czifrább 's bunkósabb okoskodással mennydörög is, a' spártai temetkezés alacsony elménekedéseivel a' bácsi homokbuczkák között, miszerere "helyetthozannát vagy alleluját énekel is, az én fejemet camera obscurának, a' magáét camera lucidának, az enyimet lázalgó kasnak, a' magáét mély bölcsesség, nagy tudomány lángész kalitkájának nevezi is — hogy tudósítót az egyenes igazság kimondásától elnémitsa, vagy elhitesse a' közönséggel, miként tisztújításban hadarszva „elrecitált“ beszédje alkalmilag rögtönzött vala 's bocsásson meg nagy tudományu 's mélypolitikájú czáfólor ur, ha ismétleni bátorokdván előbbi nyilatványításomat, a' régi igazsághoz még azt is ragasztani merészlem, hogy czáfólor beszéde a' honoratiórok szavazása vitájához ugy illet mint meztőlábhöz aranygombos dolmány. Ez volt recitálása után a' közvélemény, 's miután én a' tudósító 's L. czáfólor ur egymás felett bírák nem lehetünk, fölszólítom az igazság barátit, L. pártfogó elvbarátit, T. J. vagy M. P. tb urakat: törjék el a' pálezát felettünk lelkiismeret 's igazság szerint, 's ha nem igazat mondtam, lakoljak a' nyilatványosság bírószeke előtt. Ennyit a' dolog fektére nézve tántorodhatlanul kellett elmondanom. — Most néhány szemfényvesztő vádat kénytelen vagyok megtorlani. Felhivattam 's igy az igazságot lepletlen alakban kell kivallanom. Legelsőben is a' miatt gyanúsítatam, mintha csak jelentékes nevem kimaradtának a' tisztikar közül lenne tulajdonítható hirlapi tudósításom; ezen alaptalan állítás mutatja, miként czáfólor holdvilágban keres napot, midőn az előtte igen isméretes tudósítói jegy alatt másba botlik, mint a' kit vadászott, mert nekem még egyszer kellene születnem, mi lehetetlen; más sorskedvezést nyernem, más rendbe soroztatnom 's csak akkor választathatnám meg megyei tisztí pályafutásra. Szemüveget czáfólor ur, ha tisztán nem látunk, félre a' roncolti püpos szerep képviselésével, félre a' nyilatványos gyülekezetekben, mint a' bajai nemz. casinób.

hol az egész társulat tisztos tagjait, parasztnak nevezés legyen meggyőződve, a műveltség szerénység több koszorút hozand nevéhez, mint a nyersség s dolyfős szelesség elsodrott híretől. Ezt egy jó barátja nyilvánítja, ki önt szereti, de igazat mond akkor is, ha kenyér helyett kövel dobátik, mert ki könnyen eltántorodik egy pár nem érdemlett hírlapi tömjén hamis szagától, s tünni nem tudja az igazság viláma, az hiúság gyöngé emberévé lett s magát ismerni többé nem fogván, így a bölcsesség főkincsét örökre elvesztette. Az ifjban szép a lelkesedési tűz, de párosulva legyen szerénységi hidegséggel. Második pont, miként tudósító L. beszédét rosszul fogta fel, annyiban igaz, hogy rosszul levén a beszéd a tisztosok szavazásjoga kivására elmondva s vízszelben elhadarászva, jól nem is lehetett azt felfogni s tetszik vagy nem, czáfolónak ismétlem mondásomat s állítani merem, mikép legszebb győzelem jutna mostani fíradozásomért, ha ezen beszéd kinyomásra érdemesnek találtathatván, czáfoló ur azt híven napfényre bocsátná. Ezzel czáfoló önmagát czáfolná meg. Mit S. J. tb. beszéde fonalának rossz felfogása s hibás közléseiről felhoz czáfoló: igaz, ezt szörül szóra el nem mondhatta tudósító, mert ez keresett s tanul szörvirágokból nem levén öszszeférezelve, mint L. ur mondókája, nem nyerhette papiroson kezeibe. Hivatkozik azonban tudósító az egész közgyűlési testületre, miként mind az 1723: 58 törvényezik idézve mind a 39dik számban felhozott többi védők is elő levén terjesztve, ha czáfoló ur, kinek tüzes szokása közbevágni a szónokok beszédeibe, a fenhéjazó baráti éljenzés után kegyes nem volt hallani, tudósító sajnálja is, nem is, azért „egy betűnél” több igaz marad a jelentésben. Továbbá azon erőszakolt koholványra, mintha tudósító győzelmét egyik vagy másik szónoknak tulajdonította s M. L. tb. érdemeiből talán valamit levont volna, mihelyt a tisztelt olvasó a „Jelenkor” 39d. számában álló tudósítást átolvasni kegyes leend, azonnal kimondva áll a bélyegző fillentés; mert ott M. L. tb. ur nyomos beszédének főpontjai érintve levén, az is nyilvánított, miként az elnöklő főispán ezen szónok nézetéhez járulva, e szerint mondá ki a többséget. Megbocsát azonban mind M. L. tb. kít L. ur sem tisztelt öszszintben tudósítónál, mind a czáfoló ur, ha elsőt arra kérem: ne engedje tiszteletes nevét tulszörvényes kiemelések által nagyon közönségesíteni, a másodikat pedig figyelmeztetem: szünjék a köztisztletű urnak halmozott dicsőítgetésével alkalmatlankodni, nehogy középszerű dicséreteivel a nagyobb érdemek becset mindennapivá csekélyítvén, azok fényértékét devalválja. — Nem hallgathatom még el némán czáfolónak azon lovagiatlan kifakadását sem, mely szerint személyemet obscurantismus gnyúval tisztelvé meg, engem rangvágyi lázban sínylőnek keresztel; az illy kávéházi bölcsök, patvariabeli statusemberek mint czáfolók, általok vélvén föltaláltak a bölcseséget követ, mint korhősök fötacticájokat idős pályarokonaik gyanúsításával majd tudatlansági bélyegzéssel kezdvén, bántalmas rágalommal szeretnek végzeni buktatási műtételöket; a mi egyszerű taticánk azonban a régi marad, e becsmérési éles kikeléseket, ha szelességből vagy pajzanságból erednek, megvetni; ha hírlapi dicséreti hiúság lázos vakaságából származnak, sajnálni; ha gonosz rágalomból koholtatnak, kikacznani; mert sok illy füttyölő s harapó féreg mardozá már tudósítót s társait, s a karcok közül egy sebméket sem viselünk, és szabad levén úgy is a nagy álmak korszaka, az illy pöffeszkedő korhős föszerenésje, a számító dicséretetek után magáról egy nagyot álmodni. — Mit mondjak azon kárhoztatásomra, mintha én a jegyzői s ügyészi hivatalnokokat azzal, hogy pontos eljárásra szólítám föl, megsértettem vala? Ugyan mondja meg czáfoló ur: sértés e új tisztviselőkre nézve a buzdítás akkor, midőn őket elődeik, a régi tisztviselők mulasztási hanyagságára ezek helyreépítlandása tekintetéből legjobb szándékkal előre figyelmeztetjük; tudósító azt nyilvánítja, miként az új tisztviselőnek ezen figyelmeztetés kétszeresen kedvez, mert elődeik elhanyagolási hibája nekik be nem tudatván s így ok a bíráló közönség előtt mentesítettvén a hiányok pótlásával dicsőséget nyernének; másodsor serényen fognak buzogni, nehogy jövő tisztújításkori tudósító róluk is kénytelenítve legyen igazat mondani; mert hiszen tudja L. ur is, milly tömérdek régi hézag diszteleníti a jegyzőkönyveket s ne kényszerítsen borzasztó adatokkal oly e-

semények kitrombitálására, melyek egyszerű tudása is faj lelkenek. Ne felejtünk egészen a multat, minden esetre javítsunk a jelenben, ez legyen jelszavunk s ekkor kár vala illy hangos pathosszal feljajdulni s bókotva pártolni azokat, kik jobban szereték vala hibájok e másodsorú kijelentését napfényre nem kerített, s aligha e pártolást czáfolónak megköszönendik. — Igazság a hibakostora, ez legyen a tisztú szorgalom a buzgóság jutalma is; nyuljon kiki önkeblébe s habár a hiúságnak nincs is szeme önhibáji, öntökéletlenségei, a szellemi eltörpülés s lelki halál fölött kilátni az igazat, tegyük le még is az önzés, a szűkkeblűség ezen alacsony fegyverét, a rüt hízélgés s tekintélyi legyezés szemüvegét s tiszteljük a részrehajlatlan igazság terén — a közvélemény igényeit.

Csongrád megye hatódó (jun.) 16kán tartott közgyűlésében B. S. főbíró előad: mikép úgy látszik, hogy a kormány újabb időben azért rendelt oly sok megyébe új helyettes főispánokat, miszerint a törvény, mely a főispánoknak a megyéjükben lakást megköszön, részben teljesítették. Azonban a törvény nemcsak a megyék főnökeiről rendelkezett illykép: hanem az ország fejlődésének benlakását is említi. Hogy tehát erre nézve is illő teljesebbé menjen a törvény, jónak vélte előadó főbíró ur a fölségéhez oly tartalmú föliratot irányozni, hogy — a nemzetnek mindenkorai hő kivánsága szerint is — lakását e honban vegye. Az indítvány ellen D. tb. szöklött röviden, a többi örökös tartomány gondjait idézvé föl. De K. G. tb. azon válaszára, hogy azon gondok a fölségének itt lakását nem teszik lehetetlenné, — az ellenszóló tb. is elhallgata s az indítvány határozattá lön.

Beadatott egy hatvan aláírással ellátott nyilatkozat, miszerint az aláírottak a háziadó terheinek arányos részét addig is, míg erre törvény által köteleztetni fognak, elvállalják. Mondják, hogy Pallavicini örgróf e megye egyik legnagyobb birtokosa szinte el akarja törvény előtt az adót vállalni. Sajnos! hogy más nagy birtokosakról szintilly hír nem kering. Azonban födolog az, hogy az értelmiség t u l n y o m o többsége, még a törvényt sem várva be, önként teljesíti azt, mit az örök igazság határoz.

Szűzvállal urak! Bizony iránytokban is áll a nagy szó, mi a fejedelmi szék számolyárul hangzott: a kor kívánatival meg kell alkudni.

Indítványoztatott a hongyülés minclőbbi öszszehívásának fölírás általi kérése is. Mi elfogadtattott. Végre a

Hús ára az előbbi maradt. Pest megye határozatára azt mondák sokan: Pest = Pest, és Csongrád = Csongrád. Ha Pest fölemelte a hús árát, tette jó okokból. Mi szinte magunk jó okaiból meg hagyjuk. — Furcsa kis dolog biz az a limitatio.

Szeged hatódó (jun.) 23kán. Említém egykor, mikép fötiszt. Ebner József ur nevezetes alapítványokat tett a szegedi vakok, kisdedovó stc. re. Napokban körünkben vala szerencsénk a tisztos öszszlelkészhez, ki hivatásának oly tisztán, oly lélekmelölég felel meg. Alig futá híre itt létének, azonnal esti zene rögtönzöttetett, nem nagyszerűen dörögő, nem fényszövétnekkel csillámló, de szerény: mint lelke annak, a ki iránt mély rokonszenvünket tolmácsolá. Nagysokaság gyűlt öszsze, s az ügyészi kar egyik tagja röviden üdvözlé az esthőséget; mert hisz tán inkább mondhatnók hősnek az emberiség jótévőjét, mint sokat, ki csak mérszárlással nyeré e nevezetet. Előttem legalább hősébb az, ki hön lángol a közügyért, és szíve hitét tettekkel is bizonyítja be. Elmondá az üdvözlő: milly sajnosan veszik e város lakosai, hogy az üdvözlött — annyi érdemeimellett, miket e város körül szerzett, bár külső tanácsunk diszpolg. sággal fölrüháztatni kérte, még csak ez elismerési jelet sem kapta meg a várostul: ha ugyan azokat, kik ez elmulasztás okai, ekként nevezhetni. De, ugymond jöni fog egy idő, s ez nincs már távol, mely illy elmulasztásokat lehetetlenké tenné, jöni fog a coordinatio, mit a polgári rend oly epedve vár, s illy szégyenítő eljárás (vagy inkább el-nem-járás) miatt nem pirulandunk. Tolmácsolá szöklő a lakosság érzelmeit még bővebben, s a közönség háláját is elmondván, a sokaság szívből eredt éljencelkel bizonyítja a z iránti indulatát, kit a város polgárainak sorába jelen helyzetünk mellett igatni képes nem vala. De több illy elismerés ama szellet-írlapnál... Az üdvözlött igazi jámbor szerénységgel köszönt meg fogadtatását. Az üdvözlők kö-

zé végült aztán, s indultokkor mentüköt kíséré: mikép atya szokta kísérni gyermekeit. Igazi népies jellem. Igazi népies ünnepe. Több illy jelenetet! Több illy jelenetet!..

Városunk környéke, ha a város tövében fekvő szölöket kiveszszük, pusztá. Két erdőcskéje van azonban nem nagy távolságban. Az egyiket (a felső városi) melyben nem kelle attul tartani, hogy csupa fátul az erdőt meg ne lássuk, most újlag beültették. A másikban egy egy darab rét és szántóföld van még. De jövő esztendőre ez is erdő s e b i t t e t n i fog, mikép hiteles kufőből tudom. — Szükséges is kellemeket szerezni e városnak és környékének, hogy lassankint azzá lehessen, mivé fekvése rendelte: t. i. az alföld fővárosává... De bezzeg a jövendő főváros kövezete ugyancsak ráklábon halad! Mondják: most már volna kő és homok; de hiányzik téglá az ut melletti csatornához. Tán az új sprög y o r s a b b leend. — Bizony szükséges volna pedig.

Jó dologhoz jó idő kell. Valahára hallom, iratnak a körlevelek, s a fölírás a hongyülés minclőbbi öszszehívása ügyében, mirül már említést tevék. Tán megtörténhetnének többszöri szó nélkül is az illyesek.

Baranyal tisztújítás. Pécs, jul. 7én. F. e. jun. 23kán tartott évnegyedes közgyűlés alkalmakor a tisztújítás f. e. jul. 7re levén kitézve, s a nemesi öszszehívás nem csekély küzdelem után hitelesítve; mai nap a tisztújítás minden korteskedés nélkül a legnagyobb illedelem s eszennel 4 órai folyam alatt 750 voksoló jelenlétében s hozzájárultával, egyedül a baranyavári s hegyháti járás főbírait kivéve, mely voksollással intéztetett el, a tisztújítás fökiáltás után követt. eredvényvel végződött, u. m. első alispán: gyulai Gaal Ferdinánd; második: nagykeri Scitovszky Márton; főjegyző: Madarász József; főjegyző: sárréti gróf Smidegg; 1. ö aljegyző: sik-abonyi Angyal Pál; 2. ö: szakácsi Csorba Sándor; főügyvéd: granasztói Rihmer János; al: nagy-séi Sey Lajos; számvévlő: Gooos József; főpénztárnok: jobbaházi Döry László; al: Furthényi József; levéltárnok főjegyzői cízzel: Korcsok Ferdinánd; al: Pribék Károly; pécsi járás főbírája: bonyhádi Perczel Imre; al: kis-jeszeni s megyefai Jeszenszky József; tiszteletbeli főbíró: Hoesy Pál; al: felső-hogácsói Ferencsits-Horváth János; esküttek: Kisfaludy István és Kisfaludy Károly; tiszteletbeli: Kovács Károly; siklósi járásb. főbíró: ezezei Grabarich Ernő; al: dezséri Ország Lajos; esküttek: Cséby József és szentkirályi Kary Ignác; szent-lőrinczi járásb. főbíró: Raisz Dániel; al: Balaskó Imre; esküttek: Vissák Antal és Kossa; hegyháti járásban főbíró: báró Majthényi József 337 szavazati többséggel, al: Börsöny József, esküttek: szentiváni Szentiványi Dániel, és király-daróczi Daróczy Ignác. Továbbá a baranyavári járásban főbíró: szentkirályi Beke János 434 szavazati többséggel; al: Spiesz Imre; esküttek: szentkirályi Farkas István szolgabírói ranggal, és Benze Ignác; mohácsi járásban főbíró: Barthos Eudárd; al: bonyhádi Perczel Gejza; esküttek: Knapp Imre és Kisfaludy Antal. — Megjegyzendő, hogy a kardos status a kortes nemesség ellen nagyszerepét sikerrel vivé. — Egyedül az jellemző jelen tisztújítást, hogy igazság s rendszerető főispáni helyettes ő mélt. által fölolvasott kijelölést csak körülete hallható a zsbibongó sereg miatt, nem az alantabb levő Rdek, egyébiránt mihelyest főisp. helyettes ő mélt. csak gyánitá hogy a kijelöltek neve jól nem hallatott vagy a szöztattóbség ki nem vehető, azonnal az érintett két eset tanúsítása szerint szavazásra ereszté a tisztújítás menetelét; jellemzi továbbá az is, hogy a kijelölésből kihagyatás rendelése mellett lön a korteskedés eltűntva. *)

Tetleg működő magyar czukorgyártók társulatának első ülése és tanácskozása **). — A vásár, a gazdasági Egyesület ülései, különösen pedig a pesti valóban jeles czukorgyár új rendszerre számos czukorgyárost gyűjté öszsze Magyarországból a fővárosba. Lichtl és Lüsldorff urak szintolly szép,

*) A közgy. egyéb közlendőit is szívesen veendi a szerk.

*) Örömmel üdvözljük ezen udjonkeletkezett hasznos társulatot, s e jelentés közlése által sietünk e fontos mezőgazdasági iparág barátit részvétre annál is inkább felkérni, minthogy az általa eszközölhető tetemes anyagi hasznót (közös javára a hazának) pénzbeli áldozat nélkül nyerhetni meg. Szerk.

